

Työ- ja elinkeinoministeriö
Neuvotteleva virkamies
Liisa Lundelin-Nuortio

Muistio

Luonnos 28.10.2024

Valtioneuvoston asetus yrityksille myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2024–2030 annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Valtionavustuslain (688/2001) 8 §:n nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella yrityksille myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2024-2030 (91/2024; *asetus*) säädetään valtionavustuksista yritysryhmien osallistumiseen ulkomaisiin messuihin ja yritysryhmien yhteisten kansainvälisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämiseen. Asetuksen mukaiset avustukset ovat valtiontukea, ja ne myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen annetun komission asetuksen (EU) 2023/2831 nojalla (*de minimis* -asetus). Asetuksen mukainen valtionapuviranomainen on Innovaatorahoituskeskus Business Finland. Ehdotettavalla valtioneuvoston asetuksella muutettaisiin voimassa olevaa asetusta.

2 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi asetusluonnoksesta lausuntoja ajalla 28.10.-22.11.2024.

[Asetusehdotus on tarkistettu oikeusministeriön laintarkastuksessa. Asia on toimitettu tiedoksi yritystukineuvottelukunnalle.]

3 Nykytila ja keskeiset ehdotukset

Asetuksen mukaisten Innovaatorahoituskeskus Business Finlandin myöntämien valtionavustusten tavoitteena on edistää Suomessa toimivien yritysten kansainvälistymistä ja vientiä, monipuolistaa viennin rakennetta sekä edistää innovatiivisten ratkaisujen pääsyä markkinoille. Avustukset yritysryhmien yhteisten kansainvälisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämiseen (*Group Explorer*) ja yritysryhmien osallistumiseen ulkomaisiin messuihin (*messuavustukset*, *Exhibition Explorer*) ovat nimenomaisesti vienninedistämiseen liittyviä rahoituspalveluita. Vuodesta 2016 lähtien Business Finland (aiemmin Tekes) on myöntänyt messuavustusta yhteensä yli 28 miljoonaa euroa noin 1 400 yritykselle, pääosin mikro- ja pienyrityksille. Group Explorer -avustusta Business Finland on vuodesta 2019 lähtien myöntänyt 145 yritykselle ja 28 hankkeelle yhteensä noin 1,75 miljoonaa euroa.

Asetuksen mukaiset avustukset rahoitetaan valtion talousarvion momentilta 32.20.40 Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukeminen osana Business Finlandin avustusmuotoista rahoitusta. Momentin valtuudesta ja määrärahasta pääosa kohdistuu tutkimus- ja kehittämistoiminnan (T&K) tukemiseen ja pienempi osa

muiden kuin T&K-hankkeiden, kuten yritysten innovaatiohankkeiden, nuorten innovatiivisten yritysten ja yritysten kansainvälistymisen edistämisen tukemiseen. Vuonna 2024 momentin valtuudesta arviolta noin 75 miljoonaa euroa kohdentuu muuhun kuin T&K-toimintaan. Hallituksen kevään 2024 kehysriihen päätöksen mukaisesti Business Finlandin muuta kuin T&K-toimintaan kohdistuvaa avustusvaltuutta vähennetään 20 miljoonaa euroa vuodessa. Valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen mukaan momentin valtuudesta kohdistuisi siten vuonna 2025 arviolta 54,5 miljoonaa euroa muun kuin T&K-toiminnan tukemiseen, noin 20,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024. Kun Business Finlandin muuhun kuin T&K-toimintaan kohdistuva avustusvaltuus pienenee, sen tarjoamia esimerkiksi innovaatiotoiminnan ja kansainvälistymisen rahoituspalveluita on tarpeen arvioida uudelleen.

Edellä todetuilla perusteella Business Finland ei 1.1.2025 alkaen enää myöntäisi Group Explorer -avustuksia. Asetukseen ehdotetaan tehtävän tätä koskevat muutokset. Lisäksi asetuksen messuavustuksia koskeviin ehtoihin tehtäisiin tarkennus koskien sitä, että hankkeen tavoitteena tulee olla viennin edistäminen uusille markkinoille. Asetukseen tehtäisiin myös eräitä muita vähäisiä ja teknisluonteisia muutoksia.

4 Pääasialliset vaikutukset

Asetuksen mukaisiin kansainvälistymisavustuksiin momentilta 32.20.40 Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminnan tukeminen kohdennettiin vuonna 2022 Business Finlandin avustusvaltuutta noin 4,3 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 3,0 miljoonaa euroa, vuonna 2023 valtuutta noin 5,9 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 5,6 miljoonaa euroa sekä vuonna 2024 valtuutta noin 5,6 miljoonaa euroa ja määrärahaa noin 5,7 miljoonaa euroa. Lakkautettaviksi esitettävien Group Explorer -avustusten osuus edellä mainituista on vuonna 2022 ollut noin 0,1 miljoonaa euroa avustusvaltuudesta ja noin 0,2 miljoonaa euroa määrarahasta, vuonna 2023 noin 0,2 miljoonaa euroa avustusvaltuudesta ja noin 0,3 miljoonaa euroa määrarahasta sekä vuonna 2024 noin 0,7 miljoonaa euroa avustusvaltuudesta ja noin 0,5 miljoonaa euroa määrarahasta.

Asetuksen mukaisiin messuavustuksiin yritysten viennin ja kansainvälistymisen edistämiseksi arvioidaan käytettävän vuonna 2025 momentin 32.20.40. valtuutta noin 4 miljoonaa euroa. Ennen vuotta 2025 myönnettujen ja vuonna 2025 myönnettävien kansainvälistymisavustusten maksatuksiin arvioidaan tarvittavan momentin määrärahaa vuonna 2025 kaikkiaan noin 4,6 miljoonaa euroa eli noin miljoona euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Käytännössä Business Finlandin Group Explorer -rahoituspalvelun käyttö yritysryhmien kansainvälisten markkinamahdollisuuksien selvittämisessä on ollut vähäistä, ja asiakkaiden kokemukset muun muassa projektien yhteistyön onnistumisesta ovat olleet jakautuneita. Jatkossa yritysten markkinamahdollisuuksien selvittämiseen on saatavilla Business Finlandin Market Explorer -rahoituspalvelu.

5 Lausuntopalaute

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi asetusluonnoksesta lausuntoa ajalla 28.10.-22.11.2024 valtiovarainministeriöltä, ulkoministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, Innovaatorahoituskeskus Business Finlandilta sekä keskeisiltä sidosryhmiltä. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -sivustolla, jossa kenen tahansa oli mahdollista antaa lausunto. [Lausuntopyyntö, saadut lausunnot ja lausunnoista laadittu yhteenveto on julkaistu säädöshankkeen sivuilla osoitteessa]

[Työ- ja elinkeinoministeriölle annetuissa lausunnoissa ...]

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 § Soveltamisala. Valtionapuviranomainen Innovaatorahoituskeskus Business Finland ei enää voisi myöntää yritysryhmille valtionavustusta kansainvälisten liiketoimintamahdollisuuksien selvittämishankkeisiin. Asetuksen soveltamisalaa koskevan 1 §:n 1 momenttiin tehtäisiin tätä koskeva muutos.

2 § Valtionapuviranomainen. Asetuksen mukainen valtionapuviranomainen on Innovaatorahoituskeskus Business Finland. Voimassa olevan asetuksen 2 §:n 2 momentti mahdollistaa sen, että asetuksen tarkoittamia avustuksia voi myöntää myös Business Finland –osakeyhtiö Business Finlandia koskevan lain mukaisesti. Käytännössä Business Finlandin rahoituksen myöntäminen on kuitenkin nykyisin kokonaan keskitetty rahoituskeskukseen. Pykälän 2 momentti esitetään siten kumottavaksi. Business Finland Oy ei enää voisi myöntää asetuksen tarkoittamia avustuksia.

3 § Avustuksen käyttötarkoitus ja avustuksen saaja. Asetuksen mukaista valtionavustusta voidaan asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan myöntää sellaisille Suomessa toimiville pienille ja keskisuurille yrityksille sekä pienille suuryrityksille, jotka toimivat teollisilla tai palvelualoilla. Pienellä suuryrityksellä tarkoitetaan voimassa olevan asetuksen mukaan yritystä, jonka liikevaihto on konsernitasolla *alle* 300 miljoonaa euroa. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että pienellä suuryrityksellä eli ns. midcap-yrityksellä tarkoitettaisiin yritystä, jonka liikevaihto on konsernitasolla *enintään* 300 miljoonaa euroa. Muutos vastaa Business Finlandin ja esimerkiksi Finnveran soveltaman midcap-yrityksen määritelmän liikevaihtorajaa.

Pykälän 2 momentista poistettaisiin asetuksen soveltamisalasta poistettavaksi ehdotettaviin yritysryhmien liiketoimintamahdollisuuksien selvityshankkeiden avustuksiin liittyvät kohdat. Lisäksi säännöksen sanamuotoa selkeytettäisiin messuhankkeiden osalta de minimis -asetuksen ja sitä koskevan Euroopan komission tulokinnan mukaisesti: Avustusta voidaan myöntää vain sellaisiin messuhankkeisiin, jotka edistävät kyseessä olevien yritysten vientitoiminnan laajentamista uusille markkinoille. De minimis -asetuksen perusteella valtiontukea voidaan myöntää messujen osallistumiskustannuksiin, joita tarvitaan uuden tai olemassa olevan tuotteen tuomiseksi uusille markkinoille toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa.

6 § Valtionavustuksen hakeminen. Pykälän 2 momentti koskee valtionavustushakemuksessa toimitettavia tietoja. Säännöksestä poistettaisiin yritysryhmien liiketoimintamahdollisuuksien selvityshankkeisiin liittyvät kohdat. Lisäksi messuhankkeita koskeviin kohtiin tehtäisiin teknisluonteisia, säännöstä selkeyttäviä muutoksia.

8 § Valtionavustuksen maksaminen. Asetuksen soveltamisalasta poistettavaksi ehdotettavia liiketoimintamahdollisuuksien selvityshankkeiden avustusten ennakoiden maksamista koskeva 2 momentti kumottaisiin.

7 Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025.

Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen yrityksille myönnettävästä kansainvälistymisavustuksesta vuosina 2024–2030 annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.